

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 038 425 48 88
overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Inlichtingen bij

telefoon
@overijssel.nl
Zaaknummer 5599163

Stichting Openbaar Belang
Mevrouw
Postbus 31
8000 AA ZWOLLE

Datum	Kenmerk	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
25.02.2020	2019/0395367	5		

Onderwerp: Ontheffing Wet natuurbescherming

Geachte mevrouw

De heer van het adviesbureau Ecogroen B.V. heeft, namens uw organisatie, een aanvraag om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming – onderdeel soorten¹ (verder Wnb - soorten) bij ons ingediend. Deze hebben wij op 15 november 2019² ontvangen. Op 13 januari en 7 februari 2020 hebben wij aanvullende gegevens ontvangen³. De aanvraag is gedaan vanwege verduurzaming van woningen in de Bekenbuurt in de wijk Aa-landen in Zwolle (complex 13). In deze brief informeren wij u over ons besluit.

Besluit

Wij verlenen u een ontheffing⁴ van verbodsbepalingen voor soorten van de Vogelrichtlijn en van de Habitatrichtlijn. In het bijzonder gaat het om de verboden om:

- opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van gierwaluw en huismus te vernielen of te beschadigen of nesten van deze vogels weg te nemen⁵;
- opzettelijk verstoren⁶ van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger; *en*
- de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de drie voornoemde vleermuissoorten te beschadigen of te vernielen⁷.

Deze ontheffing heeft betrekking op verduurzaming van meerdere woningen in de Bekenbuurt in de wijk Aa-landen in Zwolle⁸.

U krijgt geen ontheffing van het verbod om gierwaluw en huismus opzettelijk te storen, omdat de verstoring niet leidt tot een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding⁹ van de vogelsoort.

¹ In het kader van art. 3.3, eerste lid en 3.8, eerste lid Wnb

² EDO-kenmerk 2019/0353655.

³ EDO-kenmerk 2020/0013570 en 2020/0046732.

⁴ Op basis van art. 3.3, eerste lid en 3.8, eerste lid Wnb

⁵ Art. 3.1, tweede lid Wnb

⁶ Art. 3.5, tweede lid Wnb

⁷ Art. 3.5, vierde lid Wnb

⁸ Het betreft de woningen als weergegeven in de kaart op pagina 6 van het activiteitenplan met ons kenmerk: 2019/0353655.

⁹ Art. 3.1, vierde lid i.s.m. het vijfde lid Wnb.

Deze ontheffing is geldig vanaf de eerste dag na het verzenden van onze beslissing tot en met 1 januari 2026.

Wij hebben een langere ontheffingsperiode opgenomen, zodat de vereiste monitoring uitgevoerd kan worden.

Verder besluiten wij dat de volgende stukken/ delen van de aanvraag onderdeel uitmaken van de ontheffing, voor zover niet in strijd met de voorschriften zoals weergegeven in bijlage I:

- De aanvraag van 15 november 2019 en de bijbehorende stukken te weten: Activiteitenplan Verduurzaming Bekenbuurt complex 13 Zwolle (bijlage 3 van dit besluit).
- Aanvullende gegevens van 13 januari 2020 en 7 februari 2020.

De motivering voor ons besluit is in bijlage 2 (overwegingen), behorende bij dit besluit, weergegeven.

Voorschriften

Aan ons besluit verbinden wij voorschriften. Deze zijn in bijlage 1 weergegeven.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met dit besluit om ontheffing te verlenen kunt u bezwaar maken. Op pagina 3 wordt toegelicht hoe u dit kunt doen.

Leges

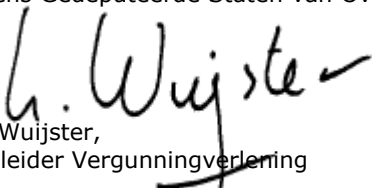
U bent voor het in behandeling nemen van uw aanvraag leges verschuldigd¹⁰. De verschuldigde leges voor dit besluit bedragen € 2.948,00.

Voor betaling van dit bedrag ontvangt u een factuur. Op deze factuur staat tevens vermeld hoe u eventueel bezwaar kunt aantekenen tegen de hoogte van het legesbedrag en de gehanteerde grondslagen.

Vragen

Heeft u vragen? Belt u dan met [REDACTED] te bereiken tijdens kantooruren op nummer [REDACTED]. Schrijft u ons een brief of e-mail? Behandel dan één onderwerp per brief of e-mail. Wilt u ook het zaaknummer Z-HZ_WNB-2019-004512 vermelden? Op die manier kunnen wij sneller op uw vraag of opmerking reageren.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

Lars Wuijster,
teamleider Vergunningverlening

Bijlagen:

Bijlage 1	Voorschriften bij het besluit
Bijlage 2	Overwegingen bij het besluit
Bijlage 3	Activiteitenplan Verduurzaming Bekenbuurt complex 13 Zwolle
Bijlage 4	Aanvullende gegevens ontheffing (13 januari 2020)
Bijlage 5	Aanvullende gegevens ontheffing (7 februari 2020)

Afschriften

Een afschrift van dit besluit is tevens verzonden aan:

- Burgemeester en wethouders van gemeente Zwolle;
- Ecogroen BV, t.a.v. de [REDACTED], Zuiderzeelaan 53, 8017JV Zwolle.

¹⁰ Belastingverordening Overijssel

Als u het niet eens bent met dit besluit kunt u bezwaar maken, als u belanghebbende bent.
Stuurt u dan een bezwaarschrift aan ons. Wij controleren dan of wij een juist besluit hebben genomen.

Uw bezwaarschrift is een brief die aan een aantal eisen moet voldoen.

De wet stelt eisen aan uw bezwaarschrift. Die eisen zijn:

1. U zegt met welk besluit u het niet eens bent. Dit doet u door in uw bezwaarschrift het kenmerk te vermelden dat op onze brief staat.
2. U zegt waarom u het niet eens bent met dit besluit.
3. U zet uw naam, adres, handtekening en de datum op uw bezwaarschrift.
4. U verstuurt het bezwaarschrift op tijd. Op onze brief staat een verzenddatum. U stuurt ons binnen zes weken na die datum uw bezwaarschrift.

Uw bezwaarschrift kunt u op 3 manieren aan ons versturen.

1. Met de post naar: Gedeputeerde Staten van Overijssel, Team Juridische zaken, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle.
2. Via internet. U gebruikt daarvoor ons digitale bezwaarformulier. U vindt het formulier via <https://forms.overijssel.nl/bezwaar-klacht/bezwaar-beslissing/>.
3. Met een faxbericht. Het faxnummer van het team Juridische Zaken is: 038 – 425 48 02.

Wat als u niet kunt wachten tot er een nieuw besluit is genomen?

Ook als u bezwaar maakt treedt dit besluit gewoon in werking. Dat kan vervelende gevolgen voor u hebben. U kunt de rechtbank dan vragen een voorlopige beslissing te nemen, door een zogeheten 'voorlopige voorziening' aan te vragen. Dit is een aparte procedure die loopt naast de door u gestarte bezwaarprocedure. Voor de behandeling van uw verzoek om een voorlopige voorziening betaalt u een bedrag. De rechter kan beslissen dat wij dat bedrag aan u moeten vergoeden. Voor informatie over het indienen van een verzoek belt u met de Rechtbank Overijssel: 088 – 361 55 55.

BIJLAGE 1 - VOORSCHRIFTEN

Informatie die van belang is bij melden of contact met bevoegd gezag

Geeft u in de e-mail (meldpunt@overijssel.nl) naar ons of in een telefoongesprek (038 499 88 99) altijd aan dat het gaat om de Wet natuurbescherming – soortenbescherming, de naam van het project en ons kenmerk van dit besluit (2019/0395367). Daarmee is direct duidelijk voor welk deel van de organisatie de melding of uw verzoek tot contact bestemd is.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. Deze ontheffing is alleen geldig voor (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
2. Minimaal zeven werkdagen voor aanvang van de werkzaamheden informeert u ons over de startdatum door een e-mail te sturen naar meldpunt@overijssel.nl. Geeft u bij de melding aan:
 - de contactpersoon ter plaatse, inclusief het 06-telefoonnummer van de contactpersoon;
 - de naam van de begeleidend ecologisch deskundige¹¹, inclusief het 06-telefoonnummer van deze persoon;
 - het adres waar de werkzaamheden worden uitgevoerd;
 - het kenmerk van deze beschikking (2019/0395367).
3. De ontheffinghouder neemt direct contact op met het Overijssel Loket, telefoonnummer 038 499 88 99 als bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen. Als het voorkomen van overtreding van verbodsbepalingen niet mogelijk is moet u de activiteiten direct staken. De effecten van de activiteiten voor de aangetroffen soort moet de ontheffinghouder in beeld brengen en doorgeven. Daarbij moeten ook de maatregelen worden meegenomen die nodig zijn om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. Alleen na toestemming van de provincie mag het werk worden hervat.
4. Als de ontheffinghouder het voornemen heeft af te wijken van de uitvoeringsperiode, de voorgeschreven middelen of van de voorgenomen handelingen als weergegeven in de aanvraag, dan dient hij dit – voorafgaand aan de voorgenomen wijzigingen - ter goedkeuring voor te leggen aan de provincie. Dit is nodig omdat voor deze wijzigingen opnieuw de effecten op de betrokken soorten beoordeeld moeten worden. Alleen na toestemming van de provincie is de voorgenomen afwijking toegestaan. Neem hiervoor contact op met het bevoegd gezag via een e-mail naar meldpunt@overijssel.nl.

Soortspecifiek

Gierzwaluw

5. De werkzaamheden aan de woningen met nestplaatsen van de gierzwaluw voert u in ieder geval uit buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van de gierzwaluw (half april tot en met half augustus). Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze voortplantingsperiode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden beoordeeld door een ecologisch deskundige op het gebied van de gierzwaluw. Afwijkingen

¹¹ De provincie Overijssel verstaat onder een ecologisch deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soort specifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie en/of
- op HBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soorten herkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau welke is aan gesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of bescherming.

worden onderbouwd beschreven in het logboek. Het moment waarop de werkzaamheden worden uitgevoerd is overeenkomstig de beoordeling van deze ecologisch deskundige.

6. Voordat de gierzwaluw in Nederland terugkeert, dient u minimaal 5 neststenen geclusterd in te metselen op dezelfde locatie als de huidige nestplaats. De plaatsing en de kenmerken van de neststeen voldoet aan kennisdocument¹². In het ecologisch logboek wordt onderbouwd opgetekend hoe uitvoering aan dit voorschrift is gegeven.

Huismus

7. De werkzaamheden aan de woningen met nestplaatsen van de huismus voert u uit buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van de huismus (van 1 maart tot en met 31 augustus) én buiten kwetsbare vorstperiodes (van minimaal 3 dagen met overdag temperaturen <0 C) in de periode december tot en met februari. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden wordt beoordeeld door een ecologisch deskundige op het gebied van de huismus (en andere beschermde soorten). Afwijkingen worden onderbouwd beschreven in het logboek.
8. Buiten de (in voorschrift 7) genoemde perioden en minimaal tussen de 3 tot 5 dagen voorafgaand aan de werkzaamheden, dienen de woningen ongeschikt te worden gemaakt voor de huismus. Voordat de gebouwen ongeschikt gemaakt worden dient u een controle op afwezigheid van de huismus uit te voeren. Alleen bij afwezigheid mogen de gebouwen ongeschikt gemaakt worden. Het ongeschikt maken van de nesten van de huismus moet plaatsvinden door het afdichten van de toegangswegen. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van diverse materialen zoals doek, dubbeltjesgaas, spouwborstels of afdichting met pur, mits het afdichten zorgvuldig plaatsvindt zodat geen openingen overblijven en mits niet alles wordt dicht gezet. De werkzaamheden worden tezamen met de ecologisch deskundige beslist, uitgevoerd en gecontroleerd op hun effectiviteit. In het logboek moet aangetekend worden op welke wijze dit is gebeurd.
9. In de gerenoveerde panden dient u tijdens de renovatie tenminste 12 duurzame, permanente verblijfplaatsen aan te brengen voor de huismus. Hiervoor dient u verhoogd vogelschroot bij alle dakranden op de 3e panlat aan te brengen op (tenminste) de aangegeven plaatsen weergegeven in bijlage 4 van dit besluit. In het logboek moet onderbouwd aangetekend worden waar en op welke wijze dit is gebeurd.

Vleermuizen

10. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare perioden van de gewone en ruige dwergvleermuis en de laatvlieger. De kwetsbare kraamperiode van de gewone dwergvleermuis loopt van 15 mei tot en met 15 juli. De kwetsbare paarperiode van gewone en ruige dwergvleermuis loopt van 15 augustus tot en met 15 oktober. De kwetsbare paarperiode van de laatvlieger loopt van half mei tot en met half oktober. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kunnen deze perioden langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone en ruige dwergvleermuis en de laatvlieger. Afwijkingen dienen onderbouwd te worden aangetekend in het logboek. Let bij woningen met andere verblijfplaatsen ook op voorschrift 5 en 7.
11. De verblijfplaatsen worden minimaal 3 tot maximaal 5 dagen voor de aanvang van de werkzaamheden ongeschikt gemaakt, maar buiten de kwetsbare perioden. U maakt daarbij gebruik van strippend slopen of van het creëren van tocht door het openzetten van dakpannen of het afsluiten van openingen met PUR schuim of gaas, in combinatie met exclusionflaps. Als tijdens het ongeschikt maken vleermuizen worden aangetroffen dient het verwijderde materiaal voorzichtig terug geplaatst te worden en dient de locatie tenminste één nacht met rust gelaten te worden. Het afsluiten van openingen met PUR of gaas is alleen toegestaan als er zekerheid bestaat dat vleermuizen via de exclusionflaps kunnen ontsnappen. Na het ongeschikt maken moet een controle worden uitgevoerd met behulp van een batdetector. Deze controle moet 3 tot 5 dagen na het ongeschikt maken worden uitgevoerd door de ecologisch deskundige, waarbij de nachten geschikte vliegomstandigheden voor vleermuizen moeten hebben (>10°C en weinig wind (<4Bft). Indien alsnog vleermuizen worden aangetroffen, dan moeten extra maatregelen getroffen worden om de verblijfplaatsen verder ongeschikt te maken. De ecologisch deskundige bepaalt dat. Deze procedure dient herhaald te worden totdat geen exemplaren meer waargenomen worden. De

¹² Kennisdocument Gierzwaluw (versie 1.0, 2017), pagina 23.

werkzaamheden mogen pas starten als uit de controle blijkt dat er geen vleermuizen meer aanwezig zijn. In het logboek moet de datum van de controle en de resultaten worden opgenomen.

12. Aan de gerenoveerde woningen dient u tijdens de renovatie tenminste 5 duurzame, permanente kraamverblijfplaatsen te plaatsen voor de gewone dwergvleermuis en tenminste 19 duurzame, permanente paar/zomerverblijfplaatsen voor de gewone en ruige dwergvleermuis en de laatvlieger. Hiervoor dient u grote en kleine gevelbetimmering op de in bijlage 3¹³ aangegeven wijze en locatie. Naar boven toe loopt de ruimte tussen gevelbetimmering en dakbeschot taps toe, met een afstand van 2,5-3 cm terug lopend naar 1 cm. In aanvulling daarop moet u ter hoogte van de toegangsspleten in de ruimte onder het dakbeschot een plank over de gehele lengte van de spleet plaatsen met een afstand tot de muur van 2,0-2,5 cm (panlat dikte) ter hoogte van de invliegopening. Door deze zichtbare horizontale rand kunnen laatvliegers zich vastklampen aan de muur om vervolgens in hun verblijfplaats te kunnen kruipen. In het logboek moet aangetekend worden op welke wijze dit is gebeurd.

Monitoring

13. Het gebruik van de vervangende kraamverblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis moet na afronding van de renovatie worden gemonitord. Deze monitoring moet worden uitgevoerd volgens de voorwaarden van het Vleermuisprotocol 2017, tabblad werkwijzen, kraamverblijfplaats gewone dwergvleermuis. De monitoring moet door een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis worden uitgevoerd. De monitoring moet in de zomers van 2021 tot en met 2024 worden uitgevoerd, tenzij al eerder blijkt dat de gewone dwergvleermuis aantoonbaar gebruik maakt van de vervangende verblijfplaatsen als kraamverblijfplaats of binnen een straal van 500 meter van de huidige kraamverblijfplaats een (nieuwe) kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuis wordt vastgesteld.
14. Indien uit de monitoring blijkt dat permanente vervangende voorzieningen niet gebruikt worden door de gewone dwergvleermuis, dient u in de jaarlijkse monitoringsrapportage aan te geven welke maatregelen nodig zijn om de effectiviteit te verbeteren. Tevens dient u dan een plan van aanpak toe te voegen waarin is weergegeven binnen welke termijn deze aanpassingen worden gerealiseerd.
15. U moet jaarlijks voor 1 november (eerste maal in 2021) een rapportage over de monitoring conform voorschrift 14 en 15 naar ons ter goedkeuring opsturen door een e-mail te sturen naar meldpunt@overijssel.nl. Hierin geeft u de resultaten van het afgelopen jaar weer. Indien de gewone dwergvleermuis aantoonbaar gebruik maakt van de vervangende verblijfplaatsen of binnen 500 meter van de huidige kraamverblijfplaats aantoonbaar wordt aangetroffen, dan kunt u ons in deze rapportage verzoeken de monitoring te mogen beëindigen. Wij kunnen aanvullende maatregelen opleggen, indien uit de resultaten blijkt dat de dwergvleermuis geen gebruik maakt van de permanente voorzieningen en/of niet binnen een straal van 500 meter van de huidige kraamverblijfplaats wordt vastgesteld. Aanvullende maatregelen kunnen bestaan uit extra voorzieningen of interne of externe aanpassingen aan deze permanente voorzieningen. Dit is afhankelijk van de resultaten van de monitoring.

Overige zaken

16. De werkzaamheden voert u uit in overeenstemming met bovengenoemde voorschriften en door of onder begeleiding van een ecologisch deskundige op het gebied van de gierzwaluw, huismus, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger.
17. U houdt een ecologisch logboek bij of laat dit bijhouden door bijvoorbeeld de ecologisch deskundige. Uit dit logboek blijkt aantoonbaar hoe en waarom uitvoering is gegeven aan de bovengenoemde voorschriften. Het gaat dan bijvoorbeeld om het bijhouden van data van uitvoeren in relatie tot weersomstandigheden en/of kwetsbare perioden, rapportage controles en afweging voor locaties van de tijdelijke en permanente verblijfplaatsen, keuze type neststeen, wijze van ongeschikt maken, resultaten controle met batdetector en oplossingen bij onverwachte soorten of situaties. Het ecologisch logboek is op de werklocatie aanwezig en wordt op verzoek van de handhaver getoond.

¹³ Activiteitenplan Verduurzaming Bekenbuurt complex 13 Zwolle, H6 en bijlage 2

BIJLAGE 2 - Overwegingen bij het besluit

Het besluit bestaat uit de ontheffing en voorschriften. In deze bijlage zijn de overwegingen bij het besluit opgenomen. Het besluiten de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De overwegingen zijn als volgt opgebouwd:

A	BEVOEGDHEID, PROCEDURE EN TOETSINGSKADER	8
A1	Bevoegdheid	8
	A1.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd	8
A2	Procedure	8
	A2.1 Overeenstemming andere provincie	8
	A2.2 Adviesverzoek aan gemeente	8
A3	Toetsingskader soorten	8
	A3.1 Wettelijke regels	8
	A3.2 Provinciaal beleid	8
	A3.2.3 Jaarrond beschermde vogelnesten	8
B	WEERGAVE VAN DE FEITEN	9
B1	Aanvraag ontheffing beschermde soorten	9
	B1.1 Omschrijving van het project / activiteiten	9
	B1.2 Doel van het project	9
	B1.3 Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd	9
	B1.4 Periode	10
	B1.5 Onderliggende documenten	10
	B1.6 Aanvullende gegevens	10
C	TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN	10
C1	Inhoudelijke beoordeling	10
	C1.1 Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek	10
	C1.2 Maatregelen om negatieve effecten te voorkomen of minimaliseren	11
	C1.3 Effectbeoordeling en staat van instandhouding	15
	C1.4 Beschrijving noodzaak ontheffing	15
	C1.5 Geen andere bevredigende oplossing / alternatievenafweging	16
	C1.6 Wettelijk belang van het project	16
	C1.7 Toetsing aan overige vereisten	16
	C1.8 Zorgplicht blijft altijd gelden	16
D	Slotconclusie	16

A BEVOEGDHEID, PROCEDURE EN TOETSINGSKADER

A1 Bevoegdheid

A1.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op het grondgebied van Overijssel. De activiteiten vallen niet onder de uitzonderingen van de bevoegdheid, zoals weergegeven in het Besluit natuurbescherming¹⁴. In dat geval zijn Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel bevoegd tot het nemen van besluiten op basis van de Wnb (art. 1.3, eerste lid).

Als de activiteiten ook gevolgen heeft voor populaties van soorten op het grondgebied van de aangrenzende provincie (Wnb, art. 1.3, derde lid) stemmen wij ons besluit af met gedeputeerde staten van die provincie.

A2 Procedure

De procedure voor het verlenen van de ontheffing is uitgevoerd in overeenstemming met hoofdstuk 5 van de Wnb. Daarbij zijn de relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

A2.1 Overeenstemming andere provincie

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op ons grondgebied. De effecten van het project op beschermde soorten zijn beperkt tot ons grondgebied. Overeenstemming met een andere provincie is niet nodig.

A2.2 Adviesverzoek aan gemeente

Wij hebben de aanvraag naar het college van burgemeester en wethouders van Zwolle gestuurd met het verzoek om advies. De gemeente is vier weken de gelegenheid geboden om te reageren.

Zij hebben op ons adviesverzoek gereageerd. Ze hebben geen aanvullingen.

A3 Toetsingskader soorten

Een ontheffing kan worden verleend als aan verschillende kaders is voldaan. In deze paragraaf beschrijven we kort aan welke kaders wordt getoetst.

A3.1 Wettelijke regels

Een verzoek tot ontheffing wordt beoordeeld op basis van de regels, zoals deze zijn opgenomen in hoofdstuk 3, paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. Bij ons oordeel houden we tevens rekening met het derde lid van artikel 1.10 Wnb.

Ook het Besluit natuurbescherming¹⁵ en (soms) de Regeling natuurbescherming¹⁶ zijn voor de toetsing relevant.

A3.2 Provinciaal beleid

Naast de wettelijke regels hebben wij beleid opgesteld in onze Omgevingsvisie. De regels, die daaruit voortkomen, zijn vastgelegd in onze Omgevingsverordening Overijssel 2017 (hoofdstuk 7 Natuur). Hierin zijn onder andere regels met betrekking tot een vrijstelling van bepaalde soorten weergegeven.

A3.2.3 Jaarrond beschermde vogelnesten

Onder invloed van jurisprudentie heeft de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) in 2009 lijsten opgesteld van de vogelsoorten, waarvan het nest jaarrond beschermd moet worden. Wij hebben deze lijsten van jaarrond beschermde nesten van vogels in 2017 beleidsarm overgenomen.

Inmiddels is gebleken dat deze landelijke lijsten niet volledig op onze provincie zijn toegespitst. Daarom hebben wij deze lijsten aangepast. Deze nieuwe lijsten zijn tot stand gekomen aan de hand van de meest recente trends en aantallen van broedvogels in Nederland en in Overijssel. Vervolgens is beoordeeld of de

¹⁴ Art. 1.3, eerste lid Besluit natuurbescherming

¹⁵ Art. 3.9 Besluit natuurbescherming

¹⁶ Art. 3.22 Regeling natuurbescherming i.s.m. art. 3.25 Besluit natuurbescherming

soorten in de juiste categorie waren ingedeeld om de soort aan te merken als soort met vast nest respectievelijk soort met jaarrond beschermd functioneel leefgebied.

Wij hebben 2 lijsten vastgesteld, namelijk:

1. Lijst Vogelsoorten met jaarrond beschermd nesten Overijssel.
2. Lijst vogelsoorten met jaarrond beschermd functioneel leefgebied Overijssel.

De nesten c.q. het ecologisch functionele leefgebied van de soorten op de lijsten zijn beschermd.

Bescherming nesten algemeen

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en het uitbroeden van de eieren en voor het grootbrengen van de jongen. Indien de soort nest-indicerend gedrag vertoont, zoals het baltsgedrag en het aanslepen van nestmateriaal tot het moment dat de jongen zelfstandig zijn, is het niet toegestaan het nest te verwijderen of de broedlocatie ongeschikt te maken. Het nest-indicerend gedrag is al onderdeel van het broeden.

Als het gaat om vogelsoorten, waarbij de jongen direct het nest verlaten (nestvlinders), is ook de ruime omgeving van het nest belangrijk. In de context van de Wnb valt onder nest zowel de inhoud als de ecologisch functionele omgeving onder het begrip nest. De omvang van de ecologisch functionele omgeving verschilt per vogelsoort. Het betreft de omgeving die nodig is om het broedsucces van de betreffende vogelsoort te garanderen. Onder de verbodsbepaling vallen alle activiteiten die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Ook situaties, die het nest op zich niet fysiek aantasten, kunnen onder de verbodsbepalingen vallen. Als er bijvoorbeeld sprake is van aantasting van de ecologisch functionele omgeving, waardoor de broedvogel zijn nestplek permanent verlaat.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Die vogels gebruiken hun nest niet als een vaste rust of verblijfplaats. De meeste nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen¹⁷ niet de bescherming van artikel 3.1 van de Wnb.

Jaarrond beschermd nest of leefgebied

Nesten van de gierzwaluw en huismus zijn jaarrond beschermd. Voor deze soort geldt dat de specifieke voorwaarden voor het broeden en grootbrengen van de jongen niet overal aanwezig zijn. De broedplekken met het ecologisch functionele leefgebied van deze soorten genieten daarom ook buiten het broedseizoen bescherming. Op basis daarvan is bij het verwijderen van (oude) nesten van deze soort altijd een ontheffing nodig. Zonder ontheffing is er sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen.

B WEERGAVE VAN DE FEITEN

B1 Aanvraag ontheffing beschermde soorten

B1.1 Omschrijving van het project / activiteiten

Woningstichting Openbaar Belang heeft het voornemen om meerdere woningen in de bekenbuurt in de wijk Aa-landen in Zwolle (complex 13) te verduurzamen. Als onderdeel van de werkzaamheden vindt isolatie plaats van spouwmuren en daken. Deze werkzaamheden staan gepland voor de periode februari tot en met november 2020. In het activiteitenplan is een uitgebreide beschrijving van de werkzaamheden en de planning opgenomen¹⁸.

B1.2 Doel van het project

Verduurzamen van woningen om aan het Energieakkoord te voldoen.

B1.3 Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd

U vraagt ontheffing aan voor gierzwaluw en huismus van het verbod om nesten, rustplaatsen en eieren opzettelijk te vernielen of te beschadigen of nesten weg te nemen¹⁹ en om deze vogels opzettelijk te storen²⁰. En voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger van het verbod om deze opzettelijk te verstoren²¹ en voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (opzettelijk) te beschadigen of te vernielen²².

¹⁷ Het broedseizoen start met nest-indicerend gedrag en eindigt als de jongen geen ouderzorg meer nodig hebben. De duur en periode van het broedseizoen verschilt per soort.

¹⁸ Activiteitenplan Verduurzaming Bekenbuurt complex 13 Zwolle, pagina 6 en 7 en bijlage 2.

¹⁹ Art. 3.1, tweede lid Wnb

²⁰ Art. 3.1, vierde lid Wnb

²¹ Art. 3.5, tweede lid Wnb

²² Art. 3.5, vierde lid Wnb

B1.4 Periode

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 1 januari 2020 tot en met 1 december 2020.

B1.5 Onderliggende documenten

Voor de beoordeling van de aanvraag zijn de volgende documenten toegezonden:

- Activiteitenplan Verduurzaming Bekenbuurt complex 13 Zwolle (inclusief 3 Bijlagen). D.d. 15 november 2019 door Ecogroen B.V.;
- Natuurtoets Natuurtoets Openbaar Belang Zwolle, 2017. D.d. 25 april 2018 door Ecogroen B.V.;
- Machtiging aanvrager;
- Aanvullende informatie over mitigerende maatregelen van vleermuizen en onderbouwing monitoring van 13 januari, 7 februari en 24 februari 2020 door Ecogroen B.V.

Verder zijn de volgende onderzoeken bij de beoordeling betrokken:

- Arcadis (2019). Mitigatiecatalogis gebouwbewonende soorten. Leidraad natuurinclusief versterken, bouwen, renoveren en verduurzamen.
- Reiter & Zahn (2006). Bat roosts in the alpine area : guidelines for the renovation of buildings
- Simon, Hüttenbügel, Smit-Viergutz (2004). Ecology and conservation of bats in Villages and Towns

B1.6 Aanvullende gegevens

Wij hebben uw aanvraag op 15 november 2019 ontvangen. Op 20 december 2019 zijn aanvullende gegevens gevraagd. Deze gegevens zijn op 13 januari 2020²³, 7 februari 2020²⁴ en 24 februari 2020²⁵ ontvangen.

C TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN

C1 Inhoudelijke beoordeling

Onze Omgevingsverordening geeft voor uw handeling en betrokken soorten geen vrijstelling. We betrekken wel het kennisdocument van de gierzwaluw, huismus, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis bij onze toetsing.

C1.1 Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek

Middels bureau- en veldonderzoek is onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van beschermde soorten. In het rapport 'Natuurtoets Openbaar Belang Zwolle, 2017' en 'Activiteitenplan Verduurzaming Bekenbuurt complex 13 Zwolle'²⁶ wordt beschreven hoe dit onderzoek is uitgevoerd. Op hoofdlijnen komt dit neer op:

- Quickscan op 1 maart 2017.
- Aanvullend onderzoek in de periode april tot en met september 2017 naar gierzwaluw, huismus en vleermuizen. Het onderzoek is uitgevoerd volgende de geldende protocollen en laatste wetenschappelijke inzichten.

De resultaten van het onderzoek zijn grafisch weergegeven in kaarten 1 tot met 4 van bijlage 1 van 'Activiteitenplan Verduurzaming Bekenbuurt complex 13 Zwolle'.

Gierzwaluw

De meest geschikte periode om nesten en rustplaatsen van de gierzwaluw in kaart te brengen is 1 juni tot en met 15 juli. Alle veldbezoeken zijn binnen deze periode uitgevoerd met minimaal 1 veldbezoek in juli en tussen de bezoeken minimaal 10 dagen. Het onderzoek is in de avond uitgevoerd onder de juiste weersomstandigheden. Het voldoet ook aan het beschreven onderzoek in het kennisdocument. Het getroffen onderzoek is naar onze mening voldoende om de aanwezigheid en functies van de gierzwaluw binnen het plangebied vast te kunnen stellen.

²³ EDO-kenmerk 2020/0013570.

²⁴ EDO-kenmerk 2020/0046732.

²⁵ EDO-kenmerk 2020/0062662.

²⁶ Hoofdstuk 3 en 4, pagina 10 tot en met 18.

In het onderzoek is 1 gierzwaluwnest aangetroffen. Deze bevindt zich op de Baaksebeek 100. De nestplaats van gierzwaluw is vermoedelijk aanwezig in de bovenste helft van de spouwmuur (op reeds aanwezig isolatiemateriaal) of onder de eerste rijen dakpannen bij de invliegplek.

Huismus

In april en mei is onderzoek naar de huismussen gedaan. Dit is in de optimale periode om nestindicatieve waarnemingen te doen. Het onderzoek is door 1 ervaren ecoloog in de ochtend uitgevoerd. De geleverde inspanning is voldoende om de aan-of afwezigheid van nesten of rustplaatsen van de huismus te kunnen bepalen.

In het projectgebied zijn zes nestplaatsen van huismus aangetroffen en daarnaast zijn in de omgeving van het projectgebied nog acht nestplaatsen aangetroffen. Deze bevinden zich voornamelijk bij de straten Bredebeek in een omgeving met veel schuilmogelijkheden in de vorm van bomen en struiken. Nestplaatsen zijn aangetroffen onder de 1ste en 2de rij dakpannen gezien vanaf de dakgoot. De populatieomvang binnen het projectgebied wordt geschat op circa 42 dieren.

Vleermuizen

Het onderzoek van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis kan gelijktijdig worden uitgevoerd. De onderzoeksmethode en tijden zijn voor beide soorten nagenoeg gelijk. Laatvlieger vliegt voornamelijk midden in de nacht. De meest geschikte periode om zomerverblijfplaatsen in kaart te brengen is van 15 april tot 15 augustus. Vaststellen van kraamverblijfplaatsen kan het beste van 15 mei tot 15 juli en de paarverblijfplaatsen van 15 augustus tot 30 september. Voor elk type verblijfplaats dient minimaal 2 keer een veldbezoek te worden gedaan. Het onderzoek naar vleermuizen voldoet aan deze vereisten. De veldbezoeken zijn binnen de gestelde perioden uitgevoerd en onder de juiste weersomstandigheden. Het voldoet ook aan het beschreven onderzoek in het vleermuisprotocol. Het getroffen onderzoek is naar onze mening voldoende om de aanwezigheid en functies van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis en laatvlieger binnen het plangebied vast te kunnen stellen

Van de gewone dwergvleermuis zijn meerdere verblijfplaatsen aangetroffen (zie tabel hieronder) van een populatie van circa 55-70 exemplaren. Deze verblijfplaatsen bevinden zich hoogstwaarschijnlijk in de spouw van de gebouwen.

Adres	Aantal	Functie
Bredebeek 78	1	Kraam-, paar- en zomerverblijfplaats
Bredebeek 80	1	Paar- en zomerverblijfplaats
Barneveldsebeek 11	1	Paarverblijfplaats

Mogelijk worden deze verblijfplaatsen ook in beperkte mate -bij zacht winterweer - als winterverblijfplaats gebruikt. Aanwijzingen voor belangrijke winterverblijfplaatsen zijn niet aangetroffen in het projectgebied.

Van de ruige dwergvleermuis is 1 verblijfplaats vastgesteld van 1 tot 5 dieren. Dit betrof een paarverblijfplaats in de spouw van Bolksbeek 7. Deze paarverblijfplaats wordt mogelijk in milde winters ook gebruikt.

Van de laatvlieger is 1 verblijfplaats vastgesteld van 2 tot 10 dieren. Dit betrof een zomer/paarverblijfplaats in de spouw van Bredebeek 80. Deze paarverblijfplaats wordt mogelijk in milde winters ook gebruikt.

Vliegroutes/foerageergebied

Het projectgebied fungeert in zeer beperkte mate als foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Deze vleermuissoorten foerageren vooral langs randen van de wijk boven wateren en in parken. Bepaalde rijen woningen en bomen zijn voor de gewone dwergvleermuis van belang als geleidend element op hun vliegroute naar foerageergebieden in de stadsrand van de woonwijk liggen. Zo is tijdens het veldonderzoek vastgesteld dat met name de woningen langs het van oost naar west gelegen deel van de Bredebeek van belang zijn als geleidend element op de vliegroute.

C1.2 Maatregelen om negatieve effecten te voorkomen of minimaliseren

De voorgestelde mitigerende maatregelen, zoals beschreven in de bijlage bij de aanvraag²⁷, zijn voldoende. Ze komen overeen met bestaande methoden zoals beschreven in het kennisdocument van de gierzwaluw, huismus en vleermuizen. Met deze maatregelen worden negatieve effecten op deze soorten

²⁷ Hoofdstuk 5 en 6, pagina 19 tot en met 24, & bijlage 2 van het Activiteitenplan.

zoveel mogelijk geminimaliseerd. In de voorschriften (bijlage 1) zijn de voorgestelde maatregelen vastgelegd.

Gierzwaluw

Er wordt 1 nest van de gierzwaluw vernietigd door de werkzaamheden.

Voor de start van het broedseizoen (wanneer de gierzwaluw weer terug in Nederland is) worden de werkzaamheden bij de nestplaats uitgevoerd. U realiseert direct permanente verblijfplaatsen, zodat de gierzwaluw op dezelfde locatie na terugkomst weer (alternatieve) nestplaatsen aantreft. Het opzettelijk storen van de gierzwaluw wordt door het nemen van maatregelen voorkomen.

De gierzwaluw is erg honkvast en weinig flexibel in het vinden van nieuwe nestgelegenheden. Door op dezelfde locatie minimaal 5 vijf neststenen (geclusterd) in de gevel in te metselen is de broedgelegenheid in het plangebied voor de gierzwaluw op langere termijn gegarandeerd. Het is daarom aannemelijk dat de gierzwaluw gebruik zal maken van de nieuwe permanente nestvoorzieningen.

Doordat permanente verblijfplaatsen worden gerealiseerd die de huidige situatie nabootsen, zijn er tijdens en na de werkzaamheden voldoende verblijfplaatsen. Hierdoor komt de functionaliteit van de verblijfplaatsen voor de gierzwaluw niet in gevaar. Er worden voldoende maatregelen genomen om een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding te voorkomen. De voorgestelde maatregelen in planning, tijdelijke en permanente verblijfplaatsen zijn noodzakelijk om een effect op de gunstige staat van instandhouding te voorkomen en vastgelegd in de voorschriften onder soort specifiek de gierzwaluw.

Huismus

Door de werkzaamheden gaan 6 nestplaatsen van de huismus verloren. Deze nestplaatsen bevinden zich onder de eerste twee rijen dakpannen van de woning. Vernietiging en beschadiging vindt plaats door het vervangen van daken en het vervangen van dakgoten. Schade aan foerageergebieden is niet te verwachten, aangezien tuinen en groenvoorzieningen onveranderd blijven.

Tijdelijke voorzieningen

Tijdelijke voorzieningen worden door de aanvrager niet noodzakelijk geacht. De werkzaamheden aan de woningen met nesten worden buiten het broedseizoen van huismus uitgevoerd, namelijk in oktober/november 2020. De werkzaamheden aan de woningen met de huidige verblijfplaatsen duren maximaal 3 weken per woningblok. Ook zijn voldoende uitwijkmogelijkheden voor de huismus aanwezig binnen 200m van de huidige nestplaatsen. De woningen zonder huismusnesten (18 woningblokken) worden eerst gerenoveerd en daar worden direct nestplaatsen in de vorm van verhoogd vogelschroot gerealiseerd. Hierdoor zijn er ruim voldoende alternatieve rust- en nestplaatsen voor huismus aanwezig in de periode dat werkzaamheden aan woningen met nestplaatsen uitgevoerd worden.

Ongeschikt maken

De werkzaamheden aan woningen met nesten worden buiten het broedseizoen van huismus uitgevoerd, waardoor verstoring van broedende huismussen zoveel mogelijk wordt voorkomen. Wel is het mogelijk dat de huismus ook gebruik maakt van het nest buiten het broedseizoen. De aanvrager geeft aan dat ze de verblijfplaatsen ongeschikt maken door het verwijderen van de dakpannen. De pannen worden handmatig voorzichtig verwijderd, waardoor eventueel aanwezige huismussen voldoende tijd hebben om weg te vliegen. Daarna worden de toegangen tot de verblijfplaatsen dicht gemaakt door middel van pur of het plaatsen van netten. Hierdoor wordt voorkomen dat individuen worden verwond of gedood.

Permanente voorzieningen

Gedurende de werkzaamheden worden permanente nestplaatsen voor huismus gerealiseerd. Het vogelschroot wordt opgehoogd en op de derde panlat aangebracht, waardoor de ruimte tot aan de derde rij dakpannen voor huismus bereikbaar is. Bij alle te renoveren woningen wordt het vogelschroot over de gehele lengtegevel verhoogd aangebracht. Hiervan zijn circa 50 woningen tussen 0 en 100 meter van de huidige nestplaatsen. Door het ophogen van vogelschroot wordt plaats gemaakt voor twee broedplaatsen per strekkende meter. Er zijn 6 nestplaatsen aangetroffen, dus er wordt ruimschoots gemitigeerd.

Doordat permanente verblijfplaatsen worden gerealiseerd die de huidige situatie nabootsen en de planning wordt aangepast op de gevoelige (voortplantings)periode, zijn er tijdens en na de werkzaamheden voldoende verblijfplaatsen. Hierdoor komt de functionaliteit van de verblijfplaatsen voor de huismus niet in gevaar. Er worden voldoende maatregelen genomen om een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding te voorkomen. De voorgestelde maatregelen in planning, tijdelijke en permanente verblijfplaatsen zijn noodzakelijk om een effect op de gunstige staat van instandhouding te voorkomen en vastgelegd in de voorschriften onder soort specifiek de huismus.

Gewone en ruige dwergvleermuis en laatvlieger

Door de werkzaamheden gaan 3 verblijfplaatsen verloren, waaronder:

- 1 zomer/paar/kraamverblijfplaats, 1 zomer/paarverblijfplaats en 1 paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis;
- 1 paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis;
- 1 zomer/paarverblijfplaats van de laatvlieger;
- Alle paarverblijfplaatsen worden hoogstwaarschijnlijk ook in milde winters gebruikt.

De verblijfplaats van de laatvlieger bevindt zich op dezelfde locatie als 1 zomer / paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis, namelijk in de spouw van Bredebeek 80. In die woning is ook een verblijfplaats van de huismus onder de dakpannen vastgesteld.

Planning en de gevoelige perioden

De planning is door de aanvrager aangepast op het soort verblijfplaats van de vleermuizen. Tijdens de renovatie realiseert u direct permanente vervangende paar- en kraamverblijfplaatsen. De paarperiode start medio augustus en loopt tot medio oktober. De kraamperiode van de gewone dwergvleermuis loopt van 15 mei tot 15 juli.

Op de Bredebeek 80 bevindt een paar/zomerverblijfplaats voor zowel gewone dwergvleermuis als de laatvlieger. Tegenover Bredebeek 80 ligt de woning Bredebeek 78 waar een kraamverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis is waargenomen. De aanvrager renoveert de woningen aan de Bredebeek 64-78 en Bredebeek 80-86 tussen 1 oktober en 1 november 2020. In die periode is de gevoelige (kraam)periode voorbij waardoor verstoring van de vleermuizen zoveel mogelijk wordt voorkomen. De overige woningen met de paarverblijfplaatsen worden voor de start van het parseizoen gerenoveerd.

Ongeschikt maken

De voorgestelde wijze van ongeschikt maken is in principe voldoende. Indien verblijfplaatsen in gebruik zijn worden over deze openingen/stootvoegen de exclusion flaps geplaatst. Door gebruik te maken van exclusion flaps kunnen de vleermuizen het pand verlaten, maar niet meer terugkeren. De overige openingen/stootvoegen dienen direct aansluitend dichtgezet te worden om verhuizing naar een ander verblijf op dezelfde gevel te voorkomen. Wel dient u voorafgaand aan het dichtzetten te controleren of er geen vleermuizen meer aanwezig zijn. In aanvulling moet u dus extra controle(s) uitvoeren tijdens en na het ongeschikt maken om na te gaan of alle vleermuizen het pand hebben verlaten en dus niet gedood kunnen worden tijdens de werkzaamheden. Deze controle moet u uitvoeren met behulp van een batdetector of warmtecamera. Indien alsnog vleermuizen worden aangetroffen, dan moeten extra maatregelen getroffen worden om de verblijfplaatsen verder ongeschikt te maken. Deze procedure dient herhaald te worden totdat geen exemplaren meer waargenomen worden in de te verduurzamen woningen. Vervolgens kunnen de werkzaamheden uitgevoerd worden.

Permanente verblijfplaatsen

Voor het nieuwe paar- en kraamseizoen heeft u vervangende permanente verblijfplaatsen gerealiseerd. U realiseert tijdens de renovatie direct vervangende permanente verblijfplaatsen. De vervangende paarverblijfplaatsen zijn gereed voordat het nieuwe parseizoen van 2020 begint. Bij een vervanging van kraamverblijfplaatsen dient er een gewenningsperiode te zijn van minimaal één volledig kraamseizoen waarin de oude en de nieuwe kraamverblijfplaats beiden aanwezig zijn. U heeft dit op twee manieren ondervangen. Voor de start van de kraamperiode worden binnen 100 meter van de huidige (kraam)verblijfplaatsen 3 nieuwe vervangende kraamverblijfplaatsen gerealiseerd. Hierdoor hebben de vleermuizen de kans de nieuwe kraamverblijfplaatsen te ontdekken in het actieve seizoen van 2020. Daarnaast worden tijdens de werkzaamheden aan de Bredebeek 64-78 en Bredebeek 80-86 direct nog twee vervangende kraamverblijfplaatsen gerealiseerd. Deze worden gerealiseerd op de locatie van de huidige verblijfplaatsen. Dit betekent dat u tijdig, voldoende mitigerende maatregelen aanbiedt.

Mogelijk gebruiken de vleermuizen de paarverblijfplaatsen in zachte, milde winters. De voorgestelde maatregelen zijn voldoende. De vleermuissoorten kunnen gedurende de werkzaamheden tijdelijk uitwijken naar de al gerealiseerde verblijfplaatsen en deze gebruiken tijdens de milde winterperioden.

Mitigatie kraamverblijfplaats

De aanwezigheid van kraamverblijfplaatsen is essentieel voor de soort. Hierdoor is zekerheid van de effectiviteit van de alternatieven en maatregelen erg belangrijk. De gewone dwergvleermuis is flexibel in het vinden van nieuwe verblijfplaatsen. Voor de te verdwijnen kraamverblijfplaats worden 5 alternatieve permanente kraamverblijfplaatsen aangeboden op gevels van diverse woningblokken. De aanvrager heeft gekozen voor grote gevelbetimmering. In de bijlage 3 van het activiteitenplan is opgenomen welke maten

en soort betimmering wordt gehanteerd. Dit voldoet aan de vereisten in het kennisdocument van gewone dwergvleermuis²⁸.

Volgens de aanvrager is gebruik van grote gevelbetimmering als kraamverblijfplaats bewezen. Het is volgens aanvrager zeer waarschijnlijk dat de aan te brengen grote gevelbetimmering ook daadwerkelijk snel in gebruik wordt genomen als kraamverblijfplaats. In aanvulling geeft aanvrager aan dat uit eerder onderzoek door Ecogroen blijkt dat locaties met gevelbetimmering aan woningen door de gewone dwergvleermuis als kraamverblijfplaats gebruikt worden (o.a. vastgesteld in Dedemsvaart en Olst). In een ander project van Ecogroen is in april 2018 eveneens grote gevelbetimmering aangebracht om te mitigeren voor een kraamverblijfplaats van gewone grootoorvleermuis in Lemele. In de zomer van 2018 bleek de kraamkolonie gewone grootoorvleermuis de gevelbetimmering al geaccepteerd te hebben. Omdat gewone dwergvleermuis net als de gewone grootoorvleermuis een opportunistische soort is, is de verwachting van de aanvrager dat ook gewone dwergvleermuis de gevelbetimmering snel zal accepteren.

Voor een kraamkolonie is temperatuurgradiënt in een verblijfplaats essentieel. Een kraamverblijfplaats dient overdag temperaturen tussen de 20°C en 25°C te hebben en s' nachts niet te sterk en te veel af te koelen²⁹. Vanwege de zwangerschap kunnen zwangere vrouwtjes zich niet permitteren hun lichaamstemperatuur te (veel te) laten zakken om energie te besparen. Ook kan kou voor jongen funest zijn. Gevelbetimmering wordt als verblijfplaats voor vleermuizen gebruikt. Echter, het is niet bekend of na het isoleren gevelbetimmering dezelfde warmtebuffering biedt als voor de isolatie aanwezig was. Ook speelt het gebruikte materiaal hier een grote rol in. Gevelbetimmering met materiaal als natuursteen of graniet staat bekend dat het goede condities als verblijfplaats voor vleermuizen biedt. Dit door de geleidelijke opwarming en afgifte van warmte³⁰. Bij het gebruik van hout speelt de keuze van kleur en soort hout een grote rol in warmte(afgifte). Aanvrager geeft aan dat in andere projecten gewone dwergvleermuis is aangetroffen achter gevelbetimmering en dat na mitigatie de grootoorvleermuis de grote gevelbetimmering als kraamverblijfplaats gebruikt. Aanvrager geeft echter niet aan welk soort gevelbetimmering wordt gebruikt en in hoeverre de condities bij de verschillende projecten vergelijkbaar zijn. Ook is het niet bekend of er evenveel jongen worden geboren en blijven leven na het plaatsnemen van dit soort nieuwe voorzieningen.

Concluderend, het is niet met zekerheid te stellen hoe succesvol gevelbetimmering is als mitigerende maatregel en in hoeverre gevelbetimmering in deze situatie de juiste condities biedt voor een kraamkolonie gewone dwergvleermuis. Daarmee is het onzeker of de voorgestelde mitigatie negatieve effecten op de lokale populatie zal hebben. Omdat het hier om een relatief groot aantal dieren gaat, stellen we als extra voorschrift monitoring van de kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuis.

Monitoring kraamverblijfplaats

U dient op de volgende wijze een monitoring uit te voeren op minimaal de woningen met de nieuwe voorzieningen voor de kraamkolonies:

- Aangetoond moet worden of de gewone dwergvleermuis gebruik maakt van de nieuwe voorzieningen als kraamverblijfplaats of een nieuwe kraamverblijfplaats heeft binnen 500m van de huidige kraamverblijfplaats.
- De nieuwe voorzieningen dienen maximaal 3 jaar gemonitord te worden. De monitoring dient te starten vanaf 15 mei 2021. De monitoring kan eerder afgerond worden, indien aangetoond wordt dat de kraamkasten functioneel is als kraamverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis voor minimaal hetzelfde aantal dieren als in het vleermuisonderzoek is waargenomen.
- De monitoring bestaat uit een onderzoek conform de vereisten uit het vleermuisprotocol 2017, of uit een hogere onderzoeksinspanning en houdt minimaal in: 2x2uur 's avonds tussen 15 mei en 15 juli, waarvan minimaal 1 bezoek in juni. De meest geschikte periode is 1x begin juni en 1x begin juli.
- Een ecologische deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis moet het onderzoek uitvoeren.

U moet van bovenstaande monitoring jaarlijks een monitoringsrapportage ter goedkeuring verzenden naar ons. Deze rapportage moet u jaarlijks toezenden in de periode september tot en met november. Indien uit de jaarlijkse monitoringsrapportage blijkt dat de grote gevelbetimmering niet in gebruik is genomen als kraamverblijfplaats door de gewone dwergvleermuis, kunnen wij aanvullende maatregelen opleggen. Aanvullende maatregelen kunnen bijvoorbeeld zijn het aanbieden van nieuwe, andersoortige vleermuisvoorzieningen.

²⁸ Kennisdocument gewone dwergvleermuis (v1.0, 2017), pagina 33.

²⁹ Simon et. al., Ecology and conservation of bats in villages en towns (2004), §5.10.

³⁰ Simon et. al., Ecology and conservation of bats in villages en towns (2004), §5.10.

De kans op succesvolle mitigatie van de kraamverblijfplaats is groot als aan bovenstaande voorwaarden wordt voldaan. De vleermuizen hebben voldoende gewenningstijd om in het actieve seizoen van 2020 drie vervangende verblijfplaatsen te verkennen en in het kraamseizoen van 2021 zijn op dezelfde locatie vervangende (kraam)verblijfplaatsen weer beschikbaar. Door gebruik te maken van gevelbetimmering die qua maatvoering en materiaal de juiste condities biedt voor zowel gewone dwergvleermuis als de laatvlieger wordt voldaan aan de juiste functionaliteit voor beide soorten. Door monitoring kan vastgesteld worden of de vleermuizen daadwerkelijk gebruik maken van de vervangende verblijfplaats en de populatie minimaal stabiel blijft.

Mitigatie zomer/paarverblijfplaatsen

Als permanente vervangende verblijfplaats voor de te verdwijnen 4 zomer/paarverblijfplaatsen biedt aanvrager 19 vervangende verblijfplaatsen aan binnen 100 meter van de huidige verblijfplaatsen. Dit doet aanvrager in de vorm van grote en kleine gevelbetimmering. De keuze voor gevelbetimmering is specifiek toegespitst op de eisen die de drie vleermuissoorten aan verblijfplaatsen stellen. In de bijlage 3 van het activiteitenplan is opgenomen welke maten en soort betimmering wordt gehanteerd en op welke locatie de gevelbetimmering wordt aangebracht. Voor een paarverblijfplaats voldoet gevelbetimmering aan de vereisten in het kennisdocument van zowel gewone als ruige dwergvleermuis³¹.

Van de laatvlieger is nog weinig bekend over succesvolle mitigerende maatregelen. De aanvrager geeft hierbij het volgende aan: "Ons voorstel is om vergelijkbare maatregelen toe te passen als voor de gewone en ruige dwergvleermuis. Op basis van eerdere onderzoeken van Ecogroen in Overijssel en Drenthe blijkt het merendeel van de verblijfplaatsen van de laatvlieger in spouwmuren aanwezig te zijn. Wel zal voor de laatvlieger de toegang tot de ruimten iets groter moeten zijn (2-3 cm) dan voor de dwergvleermuizen (1-2 cm). Verreweg de meest voorkomende invliegplek voor laatvlieger is de ruimte tussen de muur en overhangende dakpannen. (...) Gevelbetimmering is kansrijk als mitigatie voor verblijfplaatsen van de laatvlieger, aangezien op dergelijke plekken ook (kraam)verblijfplaatsen bekend zijn." Uit waarnemingen³² blijkt hetzelfde. Er is 1 paarverblijfplaats van tot 10 dieren waargenomen. Gevelbetimmering boost de oorspronkelijke situatie het meest na. Daarom stemmen we hiermee in.

Doordat tijdig permanente verblijfplaatsen worden gerealiseerd die de huidige situatie nabootsen, zijn er tijdens en na de werkzaamheden voldoende verblijfplaatsen. Hierdoor komt de functionaliteit van de verblijfplaatsen voor de vleermuissoorten niet in gevaar. Er worden voldoende maatregelen genomen om een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding te voorkomen. Aanvullend leggen we monitoring van de kraamverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis en de paarverblijfplaats van de laatvlieger op.

De voorgestelde maatregelen in planning, tijdelijke en permanente verblijfplaatsen zijn noodzakelijk om een effect op de gunstige staat van instandhouding te voorkomen en vastgelegd in de voorschriften onder soort specifiek vleermuizen.

C1.3 Effectbeoordeling en staat van instandhouding

In en rondom het plangebied zijn redelijke aantallen verblijfplaatsen aangetroffen. Er zal gefaseerd gewerkt worden om verstoring zoveel mogelijk te voorkomen. Daarnaast zullen er direct permanente verblijfplaatsen worden gecreëerd in het plangebied tijdens de werkzaamheden. Voor de te beschadigen en vernielen verblijfplaatsen van gierzwaluw, huismus, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger worden tijdig voldoende mitigerende maatregelen getroffen. De wijken in Aa-landen blijven daarom voorzien in deze verblijfsfuncties.

De verwachting is dat de (gunstige)staat van instandhouding voor de aangetroffen soorten niet in het geding komt of verslechtert.

C1.4 Beschrijving noodzaak ontheffing

De voorgenomen werkzaamheden ten behoeve van verduurzaming van complex 13 in de wijk Aa-landen in Zwolle leiden tot het vernietigen van nesten/verblijfplaatsen van de soorten gierzwaluw, huismus en gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger en tot het opzettelijk verstoren van de drie

³¹ Kennisdocument gewone dwergvleermuis (v1.0, 2017), pagina 33.

³² Simon, M., Hüttenbügel, S., & Smit-Viergutz, J. (2004). Ecology and conservation of bats in villages and towns: results of the scientific part of the testing & development project "Creating a network of roost sites for bat species inhabiting human settlements". Bundesamt für Naturschutz; P.Twisk. Vleermuizen in de stad.; www.vleermuiskasten.nl (2016).

vleermuissoorten. Dit is een overtreding van de verbodsartikelen genoemd in artikel 3.1, tweede lid en 3.5, tweede lid Wnb. Voor de overtreding van deze verboden heeft u een ontheffing nodig.

U krijgt geen ontheffing van het verbod om gierzwaluw en huismus opzettelijk te storen, waarbij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding³³. U neemt voldoende maatregelen, waardoor verstoring zover mogelijk wordt voorkomen en de verstoring niet leidt tot een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding.

C1.5 Geen andere bevredigende oplossing / alternatievenafweging

Het project is locatie specifiek. De woningen hebben onderhoud nodig en isolatie is noodzakelijk om te kunnen voldoen aan duurzaamheid- en leefbaarheid eisen. Voor de uitvoering van de werkzaamheden en de planning wordt rekening gehouden met beschermde soorten. Omdat de werkzaamheden niet op een andere locatie of andere wijze uitgevoerd kunnen worden is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

C1.6 Wettelijk belang van het project

De voorgenomen activiteiten zijn volgens de aanvraag nodig in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid en in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten. De motivatie van het belang is beschreven op pagina 25 en 26 van het activiteitenplan.

Wij zijn van oordeel dat de wettelijke belangen, zoals weergegeven in de aanvraag, voldoende zijn aangetoond. Renovatie en isolatie van woningbouw biedt een belangrijke verbetering van het binnenklimaat waardoor gezondheidsklachten minder kans krijgen. Ook het verwijderen van asbest draagt daaraan bij. Daarnaast is (voor vleermuizen) het belang 'de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende aangetoond, omdat duurzame woningen bijdragen aan energiebesparing.

C1.7 Toetsing aan overige vereisten

Op basis van de Wnb³⁴ houden wij bij onze besluiten rekening met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied. Ook nemen we regionale en lokale bijzonderheden mee in de overweging.

Wij zien geen aanleiding om de gevraagde ontheffing te weigeren op basis van art. 1.10, derde lid Wnb.

C1.8 Zorgplicht blijft altijd gelden

Ongeacht wat in het besluit is weergegeven geldt altijd de zorgplicht, zoals deze is weergegeven in de Wnb³⁵. De zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving.

D Slotconclusie

De ontheffing van de verbodsbepalingen voor het vernietigen van nesten/verblijfplaatsen van de soorten gierzwaluw, huismus en gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger en het opzettelijk verstoren van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger³⁶ kan op basis van de wettelijke en beleidsmatige regels worden verleend. De gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten worden niet aangetast. Er is geen andere bevredigende oplossing voor handen waarbij minder effecten op de beschermde soorten optreden. Er is een wettelijk belang om de negatieve effecten op de betrokken soorten te rechtvaardigen. We verbinden wel voorschriften aan de ontheffing. Aanvullend leggen we monitoring van de kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis op.

³³ Art. 3.1, vierde lid i.s.m. het vijfde lid Wnb.

³⁴ Art. 1.10, derde lid Wnb

³⁵ Art. 1.11, eerste en tweede lid Wnb

³⁶ Artikel 3.1, tweede lid en 3.5, tweede en vierde lid Wnb

BIJLAGE 3 – Activiteitenplan Verduurzaming Bekenbuurt complex 13 Zwolle

BIJLAGE 4 – Aanvullende gegevens (13 januari 2020)

BIJLAGE 5 – Aanvullende gegevens (7 februari 2020)